

Jonas Sjöstedt i Ukraina

I augusti besökte f d V-ledaren Jonas Sjöstedt. Detta resulterade i ett flertal artiklar som publicerats i *Flamman* och andra tidningar (bl a *ETC*). Vi återger här de två artiklarna från *Flamman*. I lästipsen allra sist ges länkar till artiklar i andra tidningar.

Innehåll

Först kommer stridsvagnarna – sedan tåget	1
Ukrainsk vänster: ”Det är i Rysslands intresse att besegras”	3

Först kommer stridsvagnarna – sedan tåget

Flamman 24/8 -2023

Under kriget har tågen fortsatt gå mellan Polen och Ukraina, lastade med såväl flyktingar som spannmål och militärt materiel. Tågpersonalen är outhärlig för att transporterna ska rulla på, men möter en hård vardag.

Det skakar och gnisslar. Det är mitt i natten vid gränsen mellan Polen och Ukraina. Min tågsvagn lyfts med jättelika domkrafter för att byta boggiar, Ukraina har en annan spårvidd än Polen. Tidigt på morgonen rullar nattåget från Warszawa vidare mot Kyiv.

Min sovvagn är sliten, byggd på Sovjettiden precis som många andra ukrainska tåg. Men lacken är rena och teet som jag får av tågvärden på morgonen är varmt.

Mest är det kvinnor och barn på tåget. Det var många tårnyllda ögon och oroliga ansikten när passagerarna vinkades av på perrongen i Warszawa. De ska tillbaka till skolstart, oro och nätter i skyddsrum när bomblarmet går.

Inga civila flyg går till eller inom Ukraina. Vägarna är dåliga. Hamnar är bombade eller blockerade. Tåget är Ukrainas livlina, kontaktlänken till omvärlden, flyktvägen för flyktingarna, och det är med tåg som soldaterna och vapnen når fronten. Över gränsen från Polen strömmar vapen, även svenska, med tungt lastade tåg. Åt andra hållet exporteras ukrainsk spannmål. Varenda dag sedan Rysslands invasion av Ukraina i februari 2022 har tågen rullat. Det har de anställda på det statliga ukrainska järnvägsbolaget Ukrzaliznytsia sett till.

Framme i Kyiv träffar jag Aleksandr Skyba, lokförare vid den ukrainska järnvägen. Vi ses nära Kyivs stora centrala järnvägsstation, där vi hör ljuden av tågen och utropen på stationen.

– Omedelbart när Ryssland invaderade så evakuerades järnvägens företagsledning till mer säkra delar av landet. Men vi som jobbar vid järnvägen stannade på våra arbeten, och mina arbetskamrater gjorde heroiska insatser för att hjälpa miljoner människor att lämna stridsområdena för säkrare delar av landet. Vi kunde jobba skift på upp till 38 timmar i sträck. En del av oss skadades i arbetet.

Aleksandr är aktiv i den fria fackföreningen för anställda inom järnvägen. Han visar mig bilder på sönderbombade tåg, lok med skothål och på termometrar som visar so grader varmt i förarhytten på sommaren. Han berättar om de dramatiska första veckorna av kriget, då miljoner flyktingar evakuerades samtidigt som vapen och soldater snabbt forslades genom landet mot fronten.

– Tågvårdar som hjälper passagerare bodde på tågen 20 dagar i sträck. De fick mat av frivilliga och arbetade utan vila dag efter dag.

Ryssland har bombat stationer, spår och tåg. Skadorna repareras omedelbart, tågen måste fram. I Kramatorsk dog 63 civila och 150 skadades när järnvägsstationen klusterbombades. Fler än 300 av järnvägens 230 000 anställda har dött i kriget. Skadade soldater evakueras med särskilda sjukvårdståg. När en stad har befriats från de ryska ockupanterna repareras järnvägen direkt och tågen börjar rulla igen. Först kommer stridsvagnarna – sedan kommer tåget.

Aleksandr vet vad som väntar nära fronten:

– Tågen går ända till fronten i områden som Zaporizjza och Donetsregionen, där vi kan bli beskjutna av artilleri. Olika anställda reagerar olika vid beskjutning av tågen, en del blir stressade och rädda, men jag väljer att inte tänka på det.

Järnvägen har blivit en symbol för Ukrainas motståndsvilja. Utan tågen hade landet inte fungerat. Innan kriget kritiserades den statliga järnvägen ibland för att vara gammaldags och ineffektiv med för många anställda. Den kritiken har tystnat. De många anställda som kan laga spår och reparera lok och vagnar har visat sig vara ett trumfkort. Mitt under kriget bar gamla nedlagda järnvägslinjer reparerats och öppnats till Polen och Moldavien.

– Under många år har vi fått höra snacket om hur det är mer effektivt med privatiseringar, men nu har vi en gemensamt ägd statlig järnväg som har bevisat att det klarar de svåraste uppgifter. De har använt den sortens påståenden för att motivera nedskärningar och uppsägningar. Men vi är inte fler anställda än andra järnvägsbolag sett till hur mycket vi transporterar, däremot har vi väldigt många välbetalda anställda i ledningen och dess administration, de är fler än 3000 och gör mycket dubbelarbete.

Aleksandr och hans kollegor vet att deras insats är avgörande för att befria landet:

– Vi kan se på historien, det finns en parallell till andra världskriget då järnvägen spelade en oersättlig roll när industrier i Sovjetunionen evakuerades från krigszoner i västra Ryssland österut till Uralbergen. Hitlers generaler var förundrade över hur effektiv den sovjetiska järnvägen var när industrin flyttades och fortsatte sin produktion. I dag spelar järnvägen samma roll för Ukraina.

När det inte går att flyga måste även presidenter, ministrar och EU-kommissionärer ta tåget för att besöka Ukraina. Men för Aleksandr spelar det ingen roll vem han kör:

– Vi fortsätter arbeta som vanligt, trots alla brister och problem. Vi sköter vårt jobb oavsett om det pågår strider och oavsett om det är flyktingar, soldater eller presidenter som reser med tåget.

Aleksandr Skyba kämpar för att förbättra järnvägsarbetarnas villkor.

Via den fria fackföreningen arbetar han också för bättre arbetsvillkor och högre lön.

– Ett exempel är en lokförare i Zaporizjza som är nära fronten som bara har en lön på 300 till 400 dollar per månad. Min fru som arbetar på depån tjänar bara tio dollar i månaden.

Arbetare vid järnvägen har haft bättre villkor och förmåner än många andra för att de har haft

fungerande kollektivavtal. Men kollektivavtalen sades upp ensidigt av företagets ledning under kriget. Arbetare har förlorat löneförmåner och fått försämrade pensionsvillkor. I stället blev järnvägens direktör befordrad till ett arbete på ministeriet.

Tidigare kunde de strejka och protestera. men under kriget är det inte möjligt:

– Undantagslagar som har införts på grund av kriget innebär att strejker och fackliga protester inte är tillåtna.

Men även under kriget fortsätter det fackliga arbetet. Arbetarna vid järnvägen vet hur viktiga de är. Aleksandr ska iväg till sitt arbete som lokförare och vi tar avsked av varandra. Varje dag och natt rullar tågen genom Ukraina.

Ukrainsk vänster: ”Det är i Rysslands intresse att besegras”

Flamman 25/8 2023

[Jonas Sjöstedt intervjuar tre ledare för organisationen *Sotsialnyi Ruch*]

Moderlandsmonumentet i Kiev. Foto: Alexkisi. Licens CC BY-SA 4.0

Jonas Sjöstedt besöker ukrainska vänsteraktivister i Kiev, för ett samtal om den globala

vänsterns stöd och svek i spåren av Ukrainakrisen, extremhögerns roll i det ukrainska samhället och behovet av en ny internationalism som omfattar alla förtryckta folk.

Rysslands krig mot Ukraina har lett till starka reaktioner och mycket solidaritet från vänstergrupper och partier runt om i världen. I den svenska riksdagen råder total enighet om stödet till Ukraina, även vapenleveranser. Vänsterpartiet har krävt att sanktionerna mot Ryssland ska skärpas, exempelvis att all import av rysk gas ska stoppas.

Men både i Sverige och runt om i världen har det också funnits avvikande röster till vänster. Dels har det varit pacifister som anser att vapenleveranser förvärrar och förlänger konflikten. Dels har det funnits de som lägger skulden för konflikten på andra än Ryssland själva, och menar att Natos utvidgning provocerat Putin, att ukrainarna styrs av USA, eller till och med att Ukraina skulle vara fascistiskt.

Flamman reste till Kiev för att fråga några av dem som kan situationen allra bäst: den ukrainska vänstern. Zakhar Popovych, Denys Pilash och Vitalii Dudin är alla ledande företrädare för Sotsialnyi Rukh (Sociala rörelsen), den viktigaste vänsterkraften i Ukraina och en samlingspunkt för olika strömningar av demokratiska socialister, marxister och radikala fackliga aktivister. Målet på sikt är att bilda ett vänsterparti och få större inflytande över politiken i landet.

Större delen av vänstern i Europa har stöttat Ukrainas sak, men det finns också de som försöker lägga en del av skulden för kriget på Ukraina. Hur ser ni på dem till vänster som ursäktar Ryssland?

Vitalii: De förnekar eller förenklar den politiska verkligheten. De erkänner hotet från den amerikanska imperialismen, men struntar i hotet från den ryska motsvarigheten. I den nya verkligheten har deras analys kollapsat helt, men de vägrar medge sitt misstag. Därför är deras enda möjlighet att försöka lägga skulden på Ukraina som en agent för Nato. Men Ukraina har aldrig varit med i Nato, och jag ser inga tecken på att Ukraina kommer att gå med under de närmaste åren. Att det diskuteras beror på att etablissemangen inte har något annat att prata om. De vill inte tala om den sociala ojämlikheten i Ukraina, eller hur våra oligarker ska tvingas dela med sig av sina rikedomar till folket.

Denys: Samtidigt som vi avfärdats som företrädare för västerländsk imperialism av vissa så har vi också mött mycket solidaritet. Från invasionens första dag fick vi brev och stöduttalanden, såväl som materiellt och politiskt stöd från hela världen. Från Brasilien till japanska vänstergrupper. Vi har mötts av mycket uppriktig solidaritet och många som verkligen vill förstå vad som händer.

I den europeiska vänstern, vilka vänsterpartier har varit på er sida, vilka ser ni som era vänner?

Denys: Det finns ett spektrum. Vänstern i öst- och centraleuropa, exempelvis polska Razem, har stöttat oss från dag ett. Även de nordiska vänsterpartierna har omfamnat våra krav, från skuldavskrivning till fullskaligt militärt stöd. Det svenska Vänsterpartiet och båda de norska vänsterpartierna är på vår sida, även om det för partiet Rött i Norge krävdes en lång intern debatt för att komma dit.

Sedan finns det mer tveksamma partier i vänstern. I den kommunistiska miljön verkar många fortfarande tro att solen stiger upp i Moskva. Partier som Melenchons La France insoumise säger sig nu vara emot kriget, men talade länge om dialog med Ryssland. De är dock fortfarande försiktiga i sitt stöd för Ukraina. Än värre är situationen i tyska Die Linke. Trots att vi kommunicerat mycket med dem verkar de inte förstå vår situation, och de har inte förbättrat sin position märkbart. I början av kriget lyssnade vi på den grekiske vänsterpolitikern Jannis Varoufakis, då våra länder har många likheter. Men han blev aggressiv i sin position, och anklagade bägge sidor.

Kontroversiell. Sahra Wagenknecht har skapat debatt i tyska vänsterpartiet Die Linke med sina krav på att vapenleveranserna till Ukraina stoppas. Foto: Britta Pedersen/AP.

I Sydeuropa, där USA stödde högerextrema diktatorer under lång tid, har många problem med Nato. Men det finns nyanser där också. Även om det är svårt att tala med den spanska vänstern så har ordförande för vänsteralliansen Sumar, Jolanda Diaz, varit tydlig i sitt stöd från dag ett. Även Bloco i Portugal har varit tydliga i sin ståndpunkt mot rysk imperialism. De arbetar bland annat för avskrivning av Ukrainas statsskuld – ett problem många i Sydeuropa känner igen.

Vi har bra kontakter i det brittiska Labourpartiet, där det finns en stark solidaritetsgrupp kopplad till John McDonnell som kampanjar för Ukraina. Däremot har Jeremy Corbyn upprepat ett förenklat och naivt pacifistiskt budskap riktat mot båda sidor, och han används av dem som försöker försvara Ryssland.

Att Ukraina skulle vara fascistiskt eller nazistiskt är ett favoritargument från dem som stöttar eller ursäktar Ryssland. Samtidigt har högerextremism har varit ett reellt problem i Ukraina. Hur ser situationen ut i dag?

Vitalii: Det är fortfarande ett problem för Ukraina, men det är ett internt ukrainskt problem som måste lösas av vår regering och vårt civilsamhälle. Inte genom en militär imperialistisk invasion av en diktatur som Ryssland.

Denys: Vi har mött våld från högerextremister under lång tid – det började för 15 år sedan. Ukrainsk vänster, feminister och hbtq-aktivister angreps fysiskt på gatorna av extremhögerens våldsverkare, och även om vi sökte efter internationellt stöd var intresset svalt.

Men när Ryssland annekterade Krim och startade den här konflikten så gjorde de talet om fascism i Ukraina till en central del av deras propaganda. Plötsligt började många i den internationella vänstern intressera sig och oroas för extremhögeren i Ukraina.

Det håller i stället på att uppstå en ny ukrainsk nationell medvetenhet som omfattar ukrainarnas mångfald.

Ja, extremhögeren är ett problem. Å andra sidan har de inte haft något folkligt stöd sedan 2010, då de gjorde ett bra valresultat. Senast fick de inte mer än två procent av rösterna. De flesta människor är emot extremhögerens etniska nationalism. I senaste presidentvalet valdes en kosmopolitisk inkluderande president, istället för en oligark som flyttat sig i riktning mot konservativ nationalism.

Även om vi haft problem med att högerextremister haft framstående positioner inom Azovregementet och inrikesministeriet så har extremhögerens inflytande minskat inom militären. Situationen är också mycket bättre nu än när kriget började 2014, då de lyckades framställa sig själva som representanter för motståndet mot Ryssland.

I dag finns alla sorters ukrainare i militären: från alla delar av landet och från alla sociala skikt. Det är ryskspråkiga och ukrainskspråkiga med olika etniska bakgrund, som alla deltar i motståndet mot Ryssland. I armén finns övervägande arbetarklass från industristäder och landsbygden, som är långt ifrån extremnationalistiska idéer. Extremhögeren har försvagats, och det håller i stället på att uppstå en ny ukrainsk nationell medvetenhet som omfattar ukrainarnas mångfald.

Vilket stöd vill ni se från den europeiska vänstern?

Vitalii: Vänstern måste stå på samma sida som folk som förtrycks och drabbas av aggression. Om man är vänster när det gäller ekonomiska och sociala frågor, men inte stöder rätten för förtryckta nationer att försvara sig – då är man inte vänster, utan ett redskap för imperialismen.

Att samtidigt vara antifascist och pacifist är svårt i dag. Du måste bestämma vilken sida du står på. Är du motståndare till imperialism så måste du också förespråka militärt, humanitärt och ekonomiskt stöd till Ukraina. Vi är öppna för att lyssna på goda råd, men inte att sluta slåss. Det går inte att stoppa kriget med ord när en imperialistmakt som Ryssland anfaller små länder som är i en sämre social och ekonomisk situation.

Ju snabbare vi kan kasta ut de ryska invasionsstyrkorna, desto snabbare kan vi börja arbeta för bättre sociala villkor i vårt land, och bli en del av den globala vänsterns demokratiska rörelse. Splittras vi så kommer det att utnyttjas både av Ryssland och av oligarker och nyliberaler i Ukraina. Vi behöver solidariteten.

Bara arbetarrörelsen kan se till att återuppbyggnaden sker på ett sätt som gynnar folket.

Denys: Jag förstår och respekterar en pacifistisk position. Men en riktig pacifist agerar för att underminera angriparen, inte de som har blivit attackerade. Många ukrainare är krigsmotståndare, men ser inget annat alternativ än att ta till vapen när vi invaderas av en makt som vill utplåna oss fysiskt. Jag känner en aktiv anarkist som var pacifist, men som gick in i armén och nu sitter i rysk fångenskap, dömd till 15 års fängelse. Det finns många sådana fall.

Stöd gärna Ukraina på pacifistiska vis – men underminera inte det militära stödet till vårt land. Det är särskilt viktigt för vänstern. Det är bara vi som kan lyfta de sociala och ekonomiska frågorna när det gäller Ukrainas återuppbyggnad. Om återuppbyggnaden istället domineras av internationella kapitalister så kommer den ske på ett antisocialt vis, och på marknadens villkor. Bara arbetarrörelsen kan se till att återuppbyggnaden sker på ett sätt som gynnar folket.

Zakhar: Det är i Rysslands och de ryska ockupanternas intresse att besegras i Ukraina. Vi har många vänner inom den ryska vänstern. De flesta av dem har tvingats gömma sig eller fly utomlands. Kriget i Ukraina är inte heller det sista kriget. Motsättningarna mellan olika imperialistiska system håller på att skärpas, och den europeiska vänstern måste vara beredd att hantera nya konflikter – vilket blir omöjligt om man följer Rysslandsvänliga positioner. Vänstern måste vara beredd att bekämpa imperialism överallt.

Under andra världskriget dog fler än 25 miljoner Sovjetmedborgare efter Tysklands invasion. Är det en förklaring till att man i Tyskland fortfarande känner skuld och därför inte vill ha någon ny konflikt med Ryssland?

Denys: Nazisternas värsta övergrepp skedde i Ukraina och Belarus. Det var inte på ryskt territorium – ändå känner många tyskar en skuld gentemot Ryssland.

Zakhar: Det finns ett tyskt imperialistiskt medvetande, som blir ett problem för tysk vänster. I DDR gjordes en film som heter *Röd fana från Kryvyi Rih*, baserad på verkliga händelser då arbetare från en ukrainsk gruvstad på 30-talet överlämnade en röd fana till tyska arbetare för att visa sin solidaritet mot fascismen. Efter att den sovjetiska armén befriade Tyskland välkomnades militärerna med fanan av tyska arbetare som verkat som kommunistiska motståndsmän.

Filmen var mycket sedd i DDR, och varje medlem i die Linkes äldre generation har nog sett den. Men när de diskuterar den talar de om de *ryska* arbetarna från Kryvyi Rih – i själva verket var de ukrainare. Jag såg fanan på ett historiskt museum i Berlin, och inte ett enda ord är på ryska. Den är skriven enbart på ukrainska och tyska. För många tyskar verkar mindre nationer mellan Tyskland och Ryssland inte inkluderas i historien.

Vitalii: Med alla våra utmaningar har vi inte tid att lyssna på alla dumheter – vi har betydligt viktigare saker att göra. Nära vänner till vår organisation har stupat. Vi måste försäkra oss om överlevnad för våra familjer, hjälpa våra kamrater vid fronten och rädda demokratin i

Ukraina.

Denys: I många fall handlar det inte om dialog. De som har de här åsikterna bryr sig inte ens om att tala med ukrainare, och vill knappt heller lyssna på ryska kritiker av kriget. I stället letar de upp marginella figurer i den ukrainska debatten, i ett försök att rättfärdiga sina positioner.

Även om det finns många missförstånd i det globala syd är det viktigt att bygga broar till dem. Ofta har folk i östra Europa haft svårt att förstå förtryck och svårigheter i Afrika eller Asien. Men Ryssland var också en kolonialmakt! Vi ukrainare måste förstå att vi inte är i en unik situation, utan att det också finns andra folk runt om i världen som är utsatta för orättvisor, krig och ockupation. Vi måste länka oss samman i solidaritet med förtryckta folk som kurder och palestinier. Trots våra olika rötter finns det liknande mönster.

Vill man vara konsekvent så behöver man både vara emot USA:s invasion av Irak 2003 och Rysslands invasion av Ukraina 2022. Detsamma gäller andra konflikter, som när Turkiet och Saudiarabien bedriver erövringskrig. Vi vill försöka bygga en ny internationalism nedifrån, med folk från andra delar av världen.

Lästips

Andra artiklar av Jonas Sjöstedt efter Ukraina-besöket:

[Ukraina kämpar för frihet – men tågen går](#) (*Västerbottenskuriren* 22/8 -23)

[Hon hjälper Ukrainas miljontals flyktingar](#) (*ETC* 22/8) – bakom betalvägg

[Det skapar samhörighet när man blir anfallen](#) (*ETC* 29/8)

[Med tåg genom krigets Ukraina](#) (*Dagens Arena* 30/8)

Se även:

[Vad ska den nordiska vänstern göra i Nato?](#) (maj 2023)

Se även: [Jag blir provocerad – för mig är Putin en fascist](#) (*Vi* 6/6 2023)